

**Projê Qanuna Zimanên Fermî
Li Herêma Kurdistan –îraq**

Berhevkin

Parêzer Tariq Jambaz

Qanunzan

Dr. Aso Ebidulazade

Qanunzan

Dr. Umer Mehmud kerîm

Zimanzan

Dr. Nerîman Ebidula

Xoşnaw

Zimanzan

Wergêran ji devuka suranî bo devoka kurmancî

Mafperwer NAWZAT DUHOKÎ

Pişka êk Pênase u têrmîn

Artîkela êkemîn: mebest ji van têrmîna ewên di vê qanunêda hatîn evene:

Herêm: herêma Kurdistan –îraq

Zimanên fermî: ew zimanên ewên danbi fermîbûna wan hatîye dan bi distûrê îraqê yê hemîşeyî

Komisyon: komisyona zimanên fermî

Pişka dû Binema u armanc

Artîkela dûwemîn: zimanê kurdî u zimanê Erabî dû zimanên fermîne li seranserê îraqê bi herêma kurdistan ve

Artîkela sêyemîn: li herêma Kurdistanê da, zimanên pikhatayên dîtren îraqê (zimanên turkmanî û soryanî û ermenî li êkeyên kargêrîyên xwe û li wan rawşên pêwîst, li kelaka zimanê kurdî fermîne)

Artíkela çaremîn: Armanca vê qanûnê, çespendina fermîbûna zimanê kurdîye bi kirin li herêma Kurdistanêda u rêkxistena wê fermîbûnê bi peywendî digel zimanên fermîyên dîtir yê îraqa fîdralda.

Artíkela pêncenmîn: hikumata herêma Kurdistan li ber roşnahîya êmna hîya netewîyame, polotîkek zimanî bi rûn û mukim dê darêjît u peyrewket , her çende ev polotîke li herêma Kurdistan di meşit, lê pêxemet pêşxisten u geşepêdana ziman u kelturê kurdî, hemahengî di gel parçeyên dîterin Kurdistanê u rewandin kurdî li dervey welêt dêket .

زارو زمان _____ د. نهریمان خوښناو

زارو زمان _____ د. نهریمان خوښناو

زارو زمان _____ د. نهریمان خوښناو

زارو زمان _____ د. نهریمان خوښناو

Pişka sê Zimanê Qanun u Dadgehan

Artîkela şeşemîn: hemî projeyên qanuna li herêma Kurdistanê di vêt bi zimanê kurdî bihêne berhev u pesinkirn.

Artîkela heftemîn: komisyonên darêştina qanunan, pewîste pîsporên zimanvan têdabin

Artîkela heştêim: di rojnameya fermî ya hikumeta herêma Kurdistan, tikistên qanun u biryaran bi herdû zimanên kurdî u erabî dê hêne belavekîrn, eger guman di şiluvekîrnêda hebît, tikista kurdî ya qanunan lêvegere.

Artîkela nehemîn: li derçûna her qanunekêda amaje bi zimanên Fermî u alîyê cêbecêkarê qanunê bêtekirn.

Artîkela dehemîn: hemî pêrabûnên dadwerî bi biryarên dadgehanjî bi zimanê kurdî dê êne nivîsîn u meşandin

Artîkela yazdemîn: di kawdanekêda ku alîyê dadxwazê qanunî, ereb zimanbit, yan bi ser zimanê pêkhatyekê dinên îraqê bit, yan li her kawdankê pêwîstda, bi kar înana wan zimanan jî di pêrabûnên dadwerî u biryarên dadgehanda destîrîdaye, bi mercekê wergêr bo zimane kurdî bête dabînkirin.

Pişka çar

Zimanê damudezgehên hikumetê u sazgehên din

Artîkela duwazdemîn: zimanê kurdî , zimanê axiftin u nivîsîna fermîye li sercem fermangeh u sazgehên serokatîya herêm u hikumeta herêm u perlamana Kurdistan u deshalatin dadwerî

Artîkela sizdemîn: zimanê peywendîkirnê u kexezguhrînê li navbera hikumeta Kurdistan u hikumeta fidral u herêmên din yên îraqê kurdî u erebîye . bo peywendîkirnê di gel sazgehên bîyanî çêdbît digel zimanê kurdî u erebî , zimanê alîyê dinjî bihête bi karînan

Artîkela çardemîn: rêketinên dû alî yan çend alî li navbera hikumeta herêma Kurdistan u alîyên dewr û berên herêmê, pêwîste bi zimanê kurdî û zimanê alîyê dinbît

Artîkela pazdemîn: li damezrandin û vegûhastina hemîşeî u katî ya fermanber u karmendan u berizkirna pileyênwan , zimanê kurdî wek êk ji pîverên serekî bite bi karînan lê eger ew kes kurd nebû yan kurdî nezanit, eve pêwîste

heyamek bo bite diyarkirin pê xemet fêrî
zimanê kurdî bit.

Artîkela şazdemîn :

êk: tablotên sercem fermangehên hikumî di vêt bi
zimanê kurdî u erabî bit , bi mercekê nivîsîna
kurdî diyartirbit.

dû: tablotên nivîsîngeh u nuneratî u qunsilgerîyên
dewletan u rikxirawên bîyanî li herêma
Kurdistanêda di vêt bi zimanê kurdî u erebî u
zimanê alîyê din bît.

Artîkela hevdemîn: her damudezgehaka hikumî u
ne hikumî , îraqî u bîyaanî, li demê serederî
di gel welatîyên herêmêda hebin, pêwîste di
form u nivîsînên wanda, zimanê kurdî berçav
wergirin.

Artîkela hejdemîn: tablotên ser şeqeman u
berjengên cih u deveran bi zimanê kurdî u
erebî u înglizî bin , bi mercekê nivîsîna kurdî
diyartirbît.

Pişka pinc Zimanê xandinê

Artîkela nuzdemîn: zimanê kurdî di prosîsa perwerdê u fêrkirnêda , zimanê fermîye di herêma kurdistanda

Artîkela bîstemîn:

êk: xandin bi zimanên erebî , turkmanî , suryanî u ermenî li dibistanên hikumîda dê li bin çavdêrîya wezarata perwerdê dabît.

dû: xandin bi zimanên bîyanî li dibistanên taybet (nehikumî) dê li bin çavdêrîya wezarata perwerdê dabît

sê: li ser hemî baxçeyên zarowan u dibistan u peymangeh u kolîcên perwerdeî yên taybet xandina pişka wana zimanê kurdî li dîf prinsîpên wezarata perwerdê dabît u bi rêza wane yên sepanî yên din

Artîkela bîst u êkemîn: li gişt qonaxên xandin li zanîstgehan u peymangehên hikumî u ne hikumî u bi taybet zaniestên mirovî , qutabî bi zimanê kurdî dê xînet u bersiva pirsên ezmunê det

Artíkela bîst u dûwemîn: li qonaxên xandinê li zanîstgehan u peymangehên hikumî u nehikumî li dîf taybet mendîya pişkan , zimanên din rê pê di hêne dan , bi mercekê waneyeka taybet bi kurdlocîyê hebît

Artíkela bîst u sêyemîn: xandin bi nivîsîna brayil bi zimanê kurdî bo xudan pitivîyên taybet bite dabînkirn.

Pişka şeş zimanê kar u bazirganîyê

Artîkela bîst u çaramîn: her dezgeheka xizmetguzarî li kertê taybet li demê serederîyê li gel welatîyan hebît ,pewîste zimanê kurdî bihete bi karînan , bi karînana zimanekê din yên fermîyên îraqê yan zimanekê bîyanî li dîf pêwîstîya xizmetguzarîyê u zimanê bi karxistîyan azade.

Artîkela bîst u pêncemîn: pewîste tablotên sercem nivîsîngeh u firosgeh u xaringehan u hotêl u cihên xizmetguzarîyên kertê taybet bi zimanê kurdî bit . çêdbit li kêlaka zimanê kurdî bi zimanê pêkhatayên din yên îraqê yan bi zimanekê din yê bîyanî bêne nivîsandin bi mercekê nivîsîna kurdî dîyarbît, berevaja vê çendê destîrîya karkirnê nahête dan

Artîkela bîst u şeşemîn: damezrandin yan karkirn bi grêpest li her cih u karekêd pewîste zanîna zimanê kurdî wek êk ji mercên serekîbit.

Artíkela bîst u heftemîn: li peywendîya devkî u nivîskî li navbera xudankarê kertê taybet u karmendin wî (bi grêbestveji) zimanê kurdî zimanê bi karînanêye , çêdbît zimanekê din jî di gel zimanê kurdî bête bi karînan.

Artíkela bîst u heştêmîn: pêwîste gişt agehdarîyên derfetin karî li herêma Kurdistanê bi zimanê kurdî bêne belavkîrn.

Artíkela bîst u nehemîn: pêwîste li ser ew hemî şitumek u kel upel u kala, ewên li herêmê di hêne berhemînan bi kurdî bite nivîsandin, hikumet di sîyaseta desturîdanê da u sanahîkirna. Înandina ew berhemên li dewruberên herêmê u ji dervey îraqê di hêne berhemkîrn, di vêt mercê nivîsîn bi zimanê kurdî li ser wan berhemabît wek êk j pîverên desturî danê u sanahîkarîya bite bikarînan. Eve u nivîsîna ser rênimaîy bikarînanê u ketelukên sercem berheman bi taybetî jî di girît.

Artíkela sîhemîn: pêwîste formên daxazkarîyê u paredan u pare wergirtin di gel hemî dezgehên xizmetuzarîyên bazirganî u pisûle u zerf... heta dawî bi zimanê kurdî bin , lê bi

kar înana zimanê erebî yan zimanekê bîyanî zêde barî kurdî dirste.

Artîkela sîh u êkemîn: hemî core rîklam u gazîyek li herma Kurdistanênêda di vêt .bizimanê kurdî bit, lê bi kar înana zimanên pikhatayên îraqê yan zimanekê bîyanî li keleka kurdî dirste.

Artîkela sîh u dûwemîn: rojname u mîdya u navendên kulturîyên bîyanî li herêma Kurdistanêda azadên bo bi kar înana zimanê kurdî.

Pişka heft **Zimanên pikhatayên netewî**

Artîkela sîh u sêyemîn: di her yekeyeka kargêrîda ku piranîya rûniştîvanên wê ser bi pikhatayeka netawî ya cuda ji kurda , mafê rapirsîneka xocihî heye bo fermî kirne zimanê xwe bo rêvebirna kar u barên nafxweyên xwe.

Artîkela sîh u çaremîn: di vêt zazgehên van core pikhateya di peywendîyên xwe di gel

زارو زمان _____ د. نه‌ریمان خو‌شناو

damudezgehên hikumeta herêma kurdistanê
zimanê kurdî bi kar bînên.

Pişka heşt **Komsyona zimanên fermî**

Artîkela sîh u pêncemîn: pê xemetî çavdêrîkîrnê u cibecîkîrnawî qanunî u birêvebirna sîyaseta zimanî di herêma Kurdistanêda, komisyonek binavê komisyona zimanên fermî dê hite pêkînan.

Artîkela sîh u şeşemîn: komiyon xudan kesayetiya morale u serxwebûna daraî (budceya taybet) u kargêrî heye u deselata derêxistena hemî rêkkarên qanunîên pêwîst heye.

Artîkela sîh u heftemîn: komiyon ji (9) lêzan u pisporên di biwarê ziman u qannan u kargêrî pik dihêt , endamên komiyonê ji laye civata wezîran (yan) perlemanê Kurdistanê têne destnîşankîrn bo mawê (4) salan , çêdibît ew maw bo êk car bête nîkîrin.

Mercên endamînîya komiyonê evene:

êk: temenê wan ji sîh u pênc sala kîmtîr nebît

dû: bi kêmîve (10) sala di biwarê xweda xîzmet kirbît

sê: bawer nama zanîstgehê hebit.

Artíkela síh u heştemîn: komisyon deselata pesindkirna pêrewê nafxwêî u hemî rênimaîyan heye ewên pewîst bo bi cihînana erkên xwe. Bo mebesta pêdana desturîya karkirnê u lêstandina desturîya karkirnê u daxistinê , kumîteyek ji nunerên komisyonê u ekadîmîya kurdî u parêzgeh u bajarvanîyêdê hête pikînan.

Artíkela síh u nehemîn: komisyon j dû pişkan piktêt, kumîta ziman u kumîta pişkinîn u dîfçunê:

êk: kumîta ziman bi hemahengî di gel ekadîmîya kurdî di buwarê kurdandina têrmînên kargêrî u pisporîda harîkarîya damudezgehên hikumî u nehikumî di ket , piştî pesendkirna wan têrmînan dê di rojnama fermîda belavket.

dû: kumîta pişkinîn u dîfçunê li ser binma tomarkirna dadxiwzîya welatîyan , yan bi despêşxerîya xwe , dê pişkenera hinerte ser wan sazgeh u navendîyan ewên hiwrîn di rifter u sereederîyawanda nebît di gel qanuna zimanên fermîyên herêma Kurdistan.

Artíkela çilemîn: her kompanîyek u dezgeheka xizmet guzarî di kertê taybetda karmend hebin u zimanê kurdî nezanin di vêt li bin çavdêrîya komisyoneda pilanekê danit bo başkirna rewşa zimanê kurdî.

Artíkela çil u êkemîn: komisyon bi hemahengî di gel ekadîmîya kurdî bo navkirina cih u deveran li herêma Kurdistan, dê pişnîyara dete hikumetê da cêbecêket .

Artíkela çil u dûwemîn: komisyon her sal dê raportekê çirupir li ser rewşa zimanê kurdî di buwarê gistî u hikumîda dê dete perleman u hikumeta Kurdistanê pêxemetî li dîf pêwîstîyê biryarê li ser bidet.

Pişka neh Sizan

Artîkela çil u sêyemîn: evê serpêçîyê li fermanên vî qanunî biket, dê li ber van sizayên li xîwarê kevit:

êk: eger berpirsîyarê serpiçîyê kesêkê moralê kertêgiştîbû , komisyon bi rêya hoşdarîdanêda dê sazgeha hikumîbalkêşket bo wê serpiçîyê.

Eger piştî derbasbûna ew mawê ku komisyonê dîyarkirî , sazgeha gîstî li serpiçîya xwe berdewambû , komsiyon dê karî hoşdarîdanê di rojnama u mîdyanda belavbiket.

dû: eger berpirsîyarê serpiçîyê fermanberê kertê giştîbû, ne wek sazgeheka moral u li çaxê karêxweda serpiçîkir, eve dê bi nivîsîn ête agehdar kîrn pêxemetî di maweyekê dîyarkirî serpiçîya xwe rast biket , eger li serpiçîya xwe berdawambû, dê kefte bin sizaya zebkirne bi rêya balatirîn berpirsê sazgehê li dîf qanuna zebkirna fermanber ên dewletê li herêma Kurdistanêda.

sê: eger hat u serpiçîkar (kesekê siruştîbit yan moral bit) u bi ser kertê taybetbit, dê hoşdarî bo ête arastekîrn ji ber ku da di maweyekê

dîyarîkirîda serpêçîya xwe rast biket , eger
pêgîrî pênekir , eve dê ête sizakirn bi sizayeka
daraî ku nabit ji () dînara

kimtirbit u ji () dînara pitirtirbit , di êk
kawdanda heke ew zebkirne bê hudebû, ne bo egera
rastkirna serpêçîyê, eve komisyon mafê hey
dadxiwastineka yasaî li ser layê pêşêlkar tomar
biket.

Çar;

1- di kawdana dûbarekirna serpêçîyê , sizaya daraî
dê hite dûhindkirin.

2-eger layê serpêçîkar kertê taybetû u berdewambû li
serpêçîya xwe, eve cihêwî dê ête girtin bo
maweyekê.

Pênc: eger kesekê siruştî yan moral bi devkî yan bi
nivîsîn yan bi her renekê dîtirbet , rêkê bigrit
li ber bi karînana zimanên fermî u zimanên
pêkhateyên îraqê, eve di vêt bête sizadan bi
bendkirnê u siza daraî, bi mercekê siza
bendkirnawî ji mehekê kimtir nebit u ji (3)
mehan zêdetir nebit u siza daraî ji ()
dînara kimtir nebit u ji () dînara jî zêdetir
nebit.

Pişka deh
Artîkelên dawî

Artîkela çil u çaramîn pîwîste li ser civata wezîran u alîyên peywendîdar fermanên vî qanunî cêbecêken.

Artîkela çil u pêncemîn: kar bi çî biryar u tikstên qanunî na ête kirin ewên di gel fermamên vî qanunî dijberbin.

Artîkela çil u şeşemîn: piştî biryara komisyona zimanên fermî derkevit u ev qanune di rojnama fermî (weqayî Kurdistan) da belavbit , qanun dê cêbecêbit.

Egerên danana vî qanunî

Li ber roşnahîya artîkela çarê j disturbê hemîşeî yê komara îraqa fîdral yê sala (2005) ku di gel zimanê erebî , dan bi fermîbûna zimanê kurdî hate dan li seranserî îraqêda , her wesa dan bi zimanên pêkhatayên dinjî hate dan, u ji ber nebûna qanunekê taybat wek qanunen dewlet u herêmên fire ziman di buwarê polotîqa zimanîda bi pêwîst hat zanîn

زارو زمان _____ د. نه‌ریمان خو‌شناو

qanunekê ji vi rengî wek lê veger u carçêwe bo
polotîqa ziman karîyê bête pesinkirn u bi kefte kar,
jiber vê çendê ev qanune hate danan.

IRAK KURDİSTAN BÖLGESİ RESMİ DİLLER KANUN TASARISI

Hazırlayanlar:

Av. Tariq CAMBAZ / Hukukçu

Dr. Aso Ebdullazade / Hukukçu

Dr. Omer Mehmud Kerim / Dilbilimci

Dr. Neriman Ebdulla Xoşnaw / Dilbilimci

Çeviri:

Azad L. ZERDEŞTÎ

BİRİNCİ BÖLÜM

Kavramsal Tanımlamalar

Birinci Madde: Bu kanunda geçen terim ve kavramların tanımları aşağıdadır:

Bölge: Irak Kurdistan Bölgesi

Resmi Diller: Bu diller Irak Anayasasında resmi konumda olanlardır.

Komasyon: Resmi dillerin komisyonu

İKİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Hedefler

İkinci Madde: Kürtçe Kurdistan Bölgesi başta gelen resmi dildir.

Üçüncü Madde: Kurdistan Bölgesinde Arapça ve diğer geçerli diller iş alanında ve gerekli alanlarda Kürtçeden sonra resmi dil geçerliliği vardır.

Dördüncü Madde: Bu kanunun amacı; Kurdistan Bölgesinde, Kürtçenin resmi dil olarak kabul edilip onaylanması ve bu resmiyetin Federal Irak'ta geçerli resmi dillerle aynı statüye kavuşturulması.

Beşinci Madde: Kurdistan Bölge Hükümetinin bu kanun ışığında politikasını açık ve net bir dille açıklar ve yürütür. Bu dil siyaseti; Irak Kurdistan Bölgesinde olduğu kadar Kurdistan'ın diğer parçaları ve Kürtlerin yaşadığı diğer ülkelerde de dil ve kültür desteğini sunma sorumluluğunu üstlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kanun ve Mahkemelerin Dili

Altıncı Madde: Bütün kanun teklifleri Kürtçe hazırlanır ve kabul edilir

Yedinci Madde: Kanun hazırlayan komisyonlarda dil uzmanlarının bulunması gerekmektedir.

Sekizinci Madde: Kurdistan Bölge Hükümetinin Resmi Gazetesinde **kararlaştırılan kanunlar** Arapça basılmaktadır. Kuşku duyulan ve net olmayan durumlarda Kürtçe Kanun nüshaları temel alınır.

Dokuzuncu Madde: Çıkarılan her yasa resmi diller ve **geçerli dillere göre yapılır.**

Onuncu Madde: Bütün yargılama uygulamaları ve mahkeme kararları Kürtçe ile yürütülür ve yazılırlar.

Onbirinci Madde: Yasal davaların bir tarafında Arapça, ya da Irak'ın başka bir resmi dili ile olması durumunda; **bu dillerin yargılamada ve mahkeme kararlarında kullanılmaları yolu vardır.**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hükümet ve Kamu Kurumlarının Dili

Onikinci Madde: Kürtçe, Kurdistan Bölge Hükümetinin; hükümet, bakanlıklar, yönetimler, bütün müdürlükler ve bütün kurum ve kuruluşların resmi dilidir.

Onüçüncü Madde: Hükümet ve onun kurum ve kuruluşlarının, federal hükümet ile diğer Irak bölgeleri arasındaki iletişim, mektuplaşma dili Kürtçedir. **Merkez ile yabancı kurumlarla iletişimde Kürtçenin yanında farklı dil kullanılır.**

Ondördüncü Madde: Kurdistan Bölge Hükümeti ile bölgenin etrafındakilerle iki yönlü ve çok yönlü ilişkileri Kürtçe ve diğer dillerde olmalıdır.

Onbeşinci Madde: Genel ve geçici kurulum ve değişimlerde müdür, memur, çalışanların alınması, değişmesi ve derecelerinin genişletilmesi durumunda Kürtçe temel ölçü olacaktır, ancak söz konusu kişi Kürt değilse Kürtçeyi öğrenme taahhüdü ve süresi belirlenecektir.

Onaltıncı Madde:

Bir: Kürt resmi kurumlarında tabela ve isimlikler Kürtçe ve Arapça olacaklardır, ancak Kürtçesi belirgin bir şekilde olacaktır.

İki: Diğer devlet ve yabancıların ofis, temsilcilik ve konsoloslukların tabela ve isimlikleri Kurdistan Bölgesinde Kürtçe, Arapça ve kendi dillerinde olacaktır.

Onyedinci Madde: Bütün resmi ve resmi olmayan kurum ve kuruluşların, Iraklı ve yabancıların bölgenin vatandaşları ile **başvuru işlerinde** form ve yazılarda Kürtçe gözetilir.

Onsekizinci Madde: Kavşak, yer ve yön belirleme tabelaları Kürtçe, Arapça ve İngilizce olacaktır. Kürtçeleri belirgin olacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Eğitim ve Öğretim Dili

Ondokuzuncu Madde: Kurdistan Bölgesinde eğitim ve öğretimde resmi dil Kürtçedir.

Yirminci Madde:

Bir: Devlet okullarındaki Arapça, Türkmence, Süryanice ve Ermenice öğretimi Eğitim Bakanlığı gözetiminde olacaktır.

İki: Özel okullardaki yabancı dillerdeki öğretim Eğitim Bakanlığı gözetiminde olacaktır.

Üç: Tüm özel eğitim veren anaokulları, akademi ve kolejlerdeki Kürtçe dersleri ve diğer geçerli dersler Eğitim Bakanlığı müfredatına uygun olacaktır.

Yirmi birinci Madde: Tüm devlet üniversiteleri ve akademilerin ve özel okullarda bütün eğitim ve öğretim aşamalarında, özellikle toplum bilimlerinde öğrenciler sınav soru ve cevapları Kürtçe ile olacaktır.

Yirmi ikinci madde: Tüm devlet üniversiteleri ve akademilerin ve özel okullarda bölümlerin özelliklerine göre özel Kurdoloji dersine yer verilecektir.

Yirmi üçüncü madde: Kürtçe ile okuma yazma ihtiyacı duyan her kese gerekli imkanlar sağlanır.

ALTINCI BÖLÜM

İş ve Ticaret Dili

Yirmi dördüncü madde: Hizmet üreten bütün kurum ve kuruluşlar özel durumlarda vatandaşlarla iş görüşmelerinde Kürtçe kullanılmalıdır, ihtiyaç durumunda Irak'ın resmi dillerinden herhangi birini, ya da yabancı dil kullanılabilir.

Yirmi beşinci madde: Yazıhane, alışveriş merkezleri, lokanta, otel ve özel işyerlerinin tabelaları Kürtçe olacaklardır. Kürtçe'nin yanı sıra Irak'ın diğer dilleri ya da yabancı bir dille yazılabilir. Ancak Kürtçe belirgin olmalıdır. Aksi durumda izin verilmeyecektir.

Yirmi altıncı madde: İşyerleri açılması sözleşmesinde her işyeri ve iş alanında Kürtçe'nin bilinmesi temel koşul olmalıdır.

Yirmi yedinci madde: İşveren ile çalışan arasındaki yazılı ve sözlü iletişimlerde (sözleşmeli de olabilir) Kürtçe iletişim dili olacaktır.

Yirmi sekizinci madde: Kurdistan Bölgesinde bütün iş ilanları Kürtçe yapılması gerekmektedir.

Yirmi dokuzuncu madde: Kurdistan Bölgesinde üretilen bütün ürünler, ihtiyaç malzemeleri ve eşyaları üzerindeki bilgilendirme ve tanıtım yazıları Kürtçe olmalıdır. Hükümet, Irak'ın diğer bölgeleri veya Irak'ın dışından ithal edilen ürün ve malların üzerindeki yazıları Kürtçe olması izin vermede kolaylaştırıcı şart olacaktır. Tanıtım katalogları, ilaç reçete ve prospektüsleri için de aynı şart geçerlidir.

Otuzuncu madde: Tüm ticari işyerlerinde fatura, makbuz, pusula, zarflar ve diğer ilgili evraklar Kürtçe olacaktır; bunun yanı sıra Arapça yada yabancı bir dil kullanılması olabilir.

Otuz birinci madde: Kurdistan Bölgesinde her tür reklam ve ilanlar Kürtçe olmalıdır. Ancak

Irak'ın geçerli dillerinden biri yada yabancı bir dil Kürtçenin yanı sıra kullanılabilir.

Otuz ikinci madde: Kürdistan Bölgesinde yabancı gazete, medya organları, kültür merkezleri Kürtçeyi kullanmada özgürdürler.

YEDİNCİ BÖLÜM

Ulusal Kurumların Dili

Otuz üçüncü madde: Bütün yönetim birimlerinde ikamet edenlerin çoğunluğu Kürtler dışında başka bir ulusal birliğe mensup olmaları durumunda kendi iç işleri ve yönetiminde kendi dillerini kullanma hakları var ve bunu talep edebilirler.

Otuz dördüncü madde: Bu tür birliklerin kurumları Kurdistan Bölge Hükümetleri ile ilişkilennemeleri Kürtçe olacaktır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Resmi Dil Komisyonu

Otuz beşinci madde: Kurdistan Bölgesinde bu kanunun uygulanması ve denetlenmesinde, dil siyasetinin yürütülmesinde 'Resmi Dil Komisyonu' adlı komisyon tarafından yürütülecektir.

Otuz altıncı madde: Komisyon belirli bir tüzel kişiliğe ve özel bütçeye sahiptir; **ihtiyaç durumunda her türlü kanunî kullanım yetkisi vardır.**

Otuz yedinci madde: Komisyon, kanun, dil ve iş alanında uzman 9 üyeden oluşmaktadır. Komisyon üyeleri 4 yıllığına Bakanlar Kurulu yada Kurdistan Parlamentosu tarafından belirlenir. Bu süre bir seferliğine yenilenebilir.

Komisyon üyesi olma koşulları şunlardır:

Bir: Otuz beş yaşından küçük olmamalıdır

İki: En az (10) on yıl kendi alanında hizmet vermiş olmalıdır.

Üç: Üniversite diplomasına sahip olmalıdır.

Otuz sekizinci madde: Komisyon gerekli durumlarda iç tüzük ile komite oluşturma ve düzenleme yetkisine sahiptir. Çalışma izni verme, çalışma listesini arttırma ve çıkarmayla yetkilidir. Komite komisyon temsilcileri, Kürt Akademisi, valilik ve belediyeden oluşur.

Otuz dokuzuncu madde: Komisyon, Dil Komitesi ve Denetim Komitesi olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Bir: Dil Komitesi, Kürt Akademisi ile uyumlu bir şekilde, yönetim ve uzmanlık ile ilgili terimlerin Kürtçeleştirilmesi konusunda kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile birlikte çalışacaktır. Bu terimlerin belirlenmesi ve onaylanmasından sonra resmi gazetede yayınlanacaktır.

İki: Denetim ve izleme komitesi, vatandaşların bilgilendirmesi ve şikayeti, kendi denetim ve incelemeleri ile Kürdistan Bölgesi Resmi Diller Kanununa uygun olmayan kurum ve merkezleri tespit eder.

Kırkıncı madde: Her şirket ve işyeri özel durumlarda Kürtçe bilmeyen kişileri çalıştırırca,

komisyon gözetiminde Kürtçe geliştirme planı yapmalıdır.

Kırk birinci madde: Komisyon Kürt Akademisiyle uyumlu bir şekilde Kurdistan Bölgesindeki yerlerin isimlendirilmesinde hükümete önerilerde bulunur.

Kırk ikinci madde: Komisyon her yıl, resmi ve kamu alanındaki Kürtçenin durumu hakkında Kurdistan Parlamentosu ve Hükümete, öneri ve gereklilikler konusunda rapor sunacaktır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Ceza

Kırk üçüncü madde: Bu kanunu uymayanlar aşağıdaki cezalara parptırılacaklardır:

Bir: Kanunu uymayan bir bölümün sorumluluğunda ise, resmi kurum aracılığıyla uyarılır. Komisyonun belirlediği zaman içinde bu fiile devam ederse komisyon bu uyarıyı gazete ve medya aracılığıyla yapar.

İki: Suçu işleyen bir bölümün yetkilisi ise, yazılı olarak uyarılır, belirlenen zamanda düzeltmeye gider. Düzeltme yoluna gitmemesi durumunda cezalandırılması için Kurdistan Bölgesi devlet kurumun üst makamlarına bildirilir.

Üç: Kanun çiğneyen özel konum ve durumda ise, belirlenen zaman zarfında düzeltmeye gitmesine salık verilir; düzeltme yapmaması durumunda (...) dinardan az (...) dinardan çok olmamak üzere, para cezasına çarptırılır. Bu cezanın sonuç vermemesi durumunda dava yolunun açılması için komisyon **delil derleme çalışmalarına** başlar.

Dört: 1) Filin devamı durumunda, para cezası katlanır. 2) Kanun çiğneyen özel bir aşamada ise ve fiilinde devam ederse işyeri belirli bir süreliğine kapatılır.

Beş: Fili işleyen, sözlü, yazılı veya başka bir şekilde resmi dil ve Irak'ın diğer geçerli dillerinin kullanılmasında engelleyici olursa; kapatma, para cezasına çarptırılmalıdır. Kapatma bir aydan az üç (3) aydan çok olmamalıdır. Para cezası (...) dinardan az, (...) dinardan çok olmamalıdır.

ONUNCU BÖLÜM

Son maddeler

Kırk dördüncü madde: Bu kanun Bakanlar Kurulu ve ilgili taraflar üzerinde uygulanmalıdır.

Kırk beşinci madde: Çalışmalar kanuni karar ve tekstlere göre yapılmasa kanun emirlerine karşı durmaktır.

Kırk altıncı madde: Resmi Dil Komisyonunun kararı çıktıktan sonra ve bu kanun Resmi Gazetede (Weqayî Kurdistan) yayımlandıktan sonra, uygulanacaktır.

BU KANUNUN OLUŞTURULMASININ NEDENLERİ

Irak Federal Cumhuriyeti anayasasının (2005) dördüncü maddesi ışığında; tüm Irak'ta Arapça'nın yanı sıra Kürtçe'nin de resmi dil olarak kabul edilmesi ve diğer dillerin

kullanılması hükmünün olması yanında; resmi dil kanunu adıyla, dil politikasını belirleyen bir kanunun olmaması nedeniyle; dil politikalarını ve çerçevesini belirleyen böyle bir kanunun hazırlanmasına gidilmiştir.